

A magyar Igazságügyminiszertől.

1946 JÚL. 27.

liho

Flak

24/1

7

4 6,5 5 8. szám.
1946.I.M.VII.

Tárgy: Székelyföldi autonómia.
Hiv.szám: Z.2,590/1946.M.E.

A Székelyföld önkormányzatára vonatkozó szerződés-tervezettel kapcsolatban a gondozásomra bízott igazságügyi tárca szempontjából figyelembe jövő kérdésekkel összefüggően észrevételeimet az alábbiakban van szerencsém tisztelettel közölni:

A szerződés feje és a bevezetés 1. bekezdése ellentétben látszik állani a moszkvai határozattal, amely többek között megszabja a Magyarországgal és Romániával kötendő békeszerződés módozatait, illetőleg a békeszerződés kötésénél követendő eljárást.

Általában nem látszik célszerűnek, hogy a bevezetésben részletekbe menő politikai és szociológiai megállapításokat javasoljunk, márcsak azért sem, mert ez egyrészt szokatlan ilyen nemzetközi szerződésben, másrészt pedig eleve ellenállásba ütközik. Helyesnek vélnék, ha a bevezetés a nemzeti kisebbségek jogainak biztosítása tekintetében mindössze bizonyos általános elveket szögezne le.

A 3. cikk utolsó bekezdésének 2. mondata az autonóm területen tartományi illetőséggel nem bíró személyekről beszél, holott itt nyilván az autonóm területen illetőséggel nem bíró román állampolgárokról van szó.

A 4. cikk első bekezdésében bizonyos ellentmondás mutatkozik, amennyiben az autonómiának kormányrendeletek alkotására kíván jogot biztosítani, holott csak arról lehet szó, hogy az

./.

A magyar Miniszterelnök úrnak, MINISZTERELNÖK

1946. július 27. Budapest.

XIX-A-1-k-Z-2675/1946

Magyar Országos
Levéltár

(5d)

2590

2675

autonómia a román törvények és kormányrendeletek végrehajtására nézve önálló rendeletalkotási joggal bír.

A 8. cikk első bekezdése utolsó mondatát aggályosnak é gyakorlatilag keresztülvihetetlennek vélem egyrészt azért, mert a 9. cikk szerint az anyagi büntetőjog szabályainak megállapítása állami jog és ebből az következik, hogy a vádhatóságok közvetlenül is utasíthatók, más részt a javasolt megoldás olyan nehézkes lenne, hogy az esetleg az autonómia érdekeit is veszélyeztetné.

A 8. cikk 2. bekezdése szerint a román semmitőszéknél szervezendő tanácsok tagjaivá többségükben olyan bírák nevezendők ki, akik előzőleg az autonóm területen működő bíróságok tagjai voltak, az autonóm területen tartományi illetőséggel bírnak és a magyar nyelvet mind szóban, mind írásban tökéletesen bírják.

Ezzel kapcsolatban legyen szabad rámutatni arra, hogy a miniszterelnökség III. ügyosztályának folyó évi július hó 2. napján tartott értekezletén az igazságügyminisztérium kiküldöttje által írásban átadott feljegyzésben nemcsak "többségükben", hanem kizárólag olyan személyekből javasolta összeállítani a tanácsokat, akik autonóm területen működő bíróságok tagjai voltak. A "többségükben" szó tehát véleményem szerint a szövegből törlendő volna.

A 9. cikk első bekezdésével kapcsolatban meg kell jegyezni, hogy az autonómia elsősorban a román állammal szemben fog védelemre szorulni és épen ezért nehezen képzelhető el, hogy a román állam szuverénitásának teljes feladása nélkül az autonómia védelmére szolgáló büntetőjogi rendelkezések kibocsátását kizárólag az autonómiára bízna. Lehetséges megoldásnak az mutatkozik, ha a szerződés kötelezné a román államot arra, hogy az autonómia védelmére az autonómia javaslatainak figyelembevételével megfelelő büntetőjogi rendelkezéseket hozzon.

A 11. cikk a legfelsőbb közigazgatási bíraskodásban az autonóm terület ügyeiben illetékes tanácsok tagjaivá kinevezhető bírák, illetőleg közigazgatási tisztviselők személyi kellékeinél a szerződés felsorolja az előzőleg autonóm területen való működést, de nem tesz em-

litést a 8. cikk 2. bekezdéséhez hasonlóan a tartományi illetőségről és a magyar nyelv tudásáról. Igaz ugyan, a 3. mondat szerint " A 8.cikk 2. bekezdésének rendelkezése a közigazgatási biráskodást a román államban legfelsőbb fokon ellátó szervre is megfelelően alkalmazandók ", de ez esetben nem kellett volna a személyi kellékeket felsorolni, amiből az illetőségre és nyelvtudásra vonatkozó rész kimaradt.

A szerződés jelenlegi szövege szerint tehát a rendes biráskodást és a közigazgatási biráskodást harmadfokon végző tanácsok összetétele a személyi kellékek tekintetében különböznek egymástól, mert a rendes biráskodást végzőknél az autonóm területen működő bíróságnál volt alkalmazás, a tartományi illetőség és a magyar nyelv tudása kívánatos, a közigazgatási biráskodásnál azonban csak az autonóm területen volt alkalmaztatás az előfeltétel.

Célszerű volna tehát a szövegrészt így rövidíteni: " A 8. cikk 2. bekezdésének rendelkezése a közigazgatási biráskodást a román államban legfelsőbb fokon ellátó szervre is megfelelően alkalmazandó ". Vagy ha ez a rövidítés Miniszterelnök úr megítélése szerint nehézségekbe ütköznék, talán lehetőség volna arra, hogy a személyi kellékek felsorolásánál a tartományi illetőség és a magyar nyelv tudása is kifejezetten felvétessék.

A 16., 17. és 18. cikkekben történt taxativ pozitív felsorolás ellentétben áll azzal az állásponttal, amelyet a fentemlitett értekezleten a kultuszminisztérium kiküldöttjével egyetértően a tartományi határkörök megállapítása tekintetében a vezetésem alatt álló igazságügyminisztérium kiküldöttje is elfoglalt és amely álláspont a negatív körülírást kívánta, mert ez a fordulat előnyösebbnek látszik az autonómia szempontjából.

A szerződéstervezetben alkalmazott taxativ pozitív felsorolás könnyen azt a látszatot keltheti, mintha az ott felsorolt ügykörökkel az autonómia hatásköri tartalma ki lenne merítve.

A 31. cikk felsorolása hiányosnak mutatkozik, mivel nem kötelezi Romániát az autonómiát biztosító szerződéssel ellenkező, jelen-

leg hatályban lévő rendelkezések hatályon kívül helyezésére, illetőleg megfelelő módosítására.

Budapest, 1946. évi július hó 20. napján.

A miniszter rendeletéből:

Dr. Csank Béla
miniszteri osztályfőnök.

Beukó István

Horváth János